

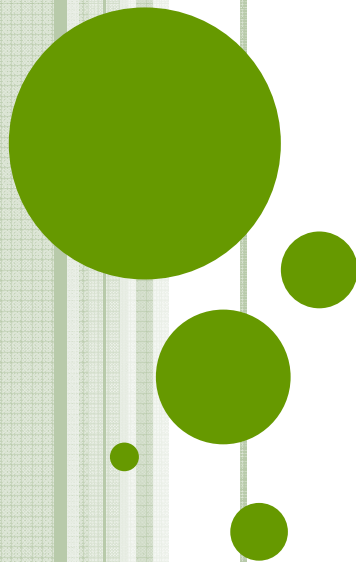
MAGYAR SZOCIOLÓGIAI TÁRSASÁG ÉVES KONFERENCIÁJA ÉS KÖZGYŰLÉSE
2010. NOVEMBER 5-7.

FOGYATÉKOSSÁG ÉS INTEGRÁCIÓ SEKCIÓ

**FOGYATÉKOS EMBEREKKEL SZEMBENI
ATTITŰDÖK NAGYVÁLLALATOK HR VEZETŐI
KÖRÉBEN A VILÁGGAZDASÁGI VÁLSÁG
IDEJÉN –
GYORSJELENTÉS A 21. SZÁZAD ELEJÉNEK
MAGYARORSZÁGÁRÓL**

Keszi Roland - Papp Gergő

Budapest, 2010. November 7.

Világgazdasági helyzet

Az EU és Magyarország helyzete

**Nagyvállalatok és megváltozott munkaképességű dolgozók -
foglalkoztatási helyzete (longitudinális keret 2000 -2009)**

Mért attitűdök Magyarországon

A S&P 500 INDEX ALAKULÁSA

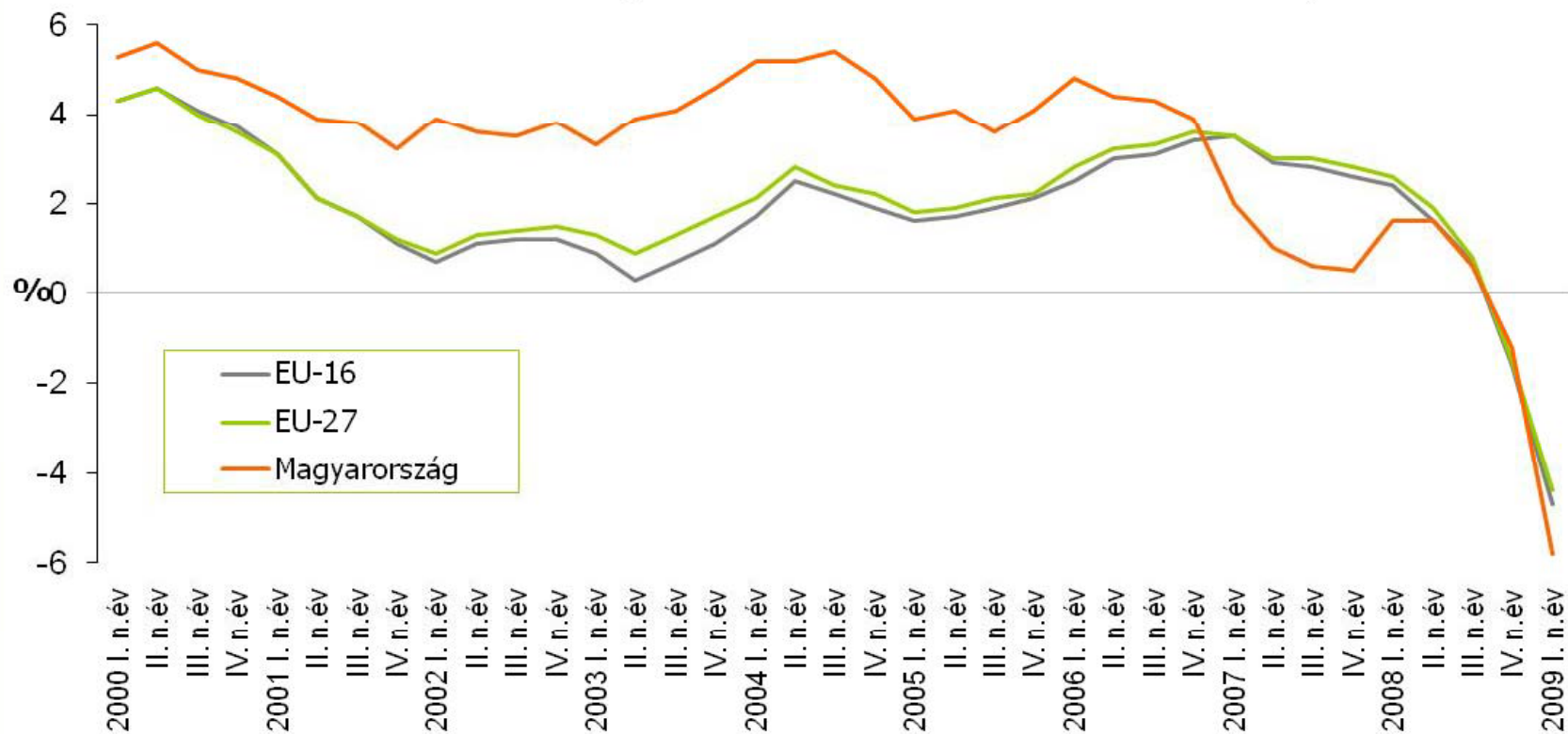
(1990. JANUÁR 1 - 2010. NOVEMBER 5.)
(W1)

S&P 500 (.SPX) 1990.01.05-2010.11.05

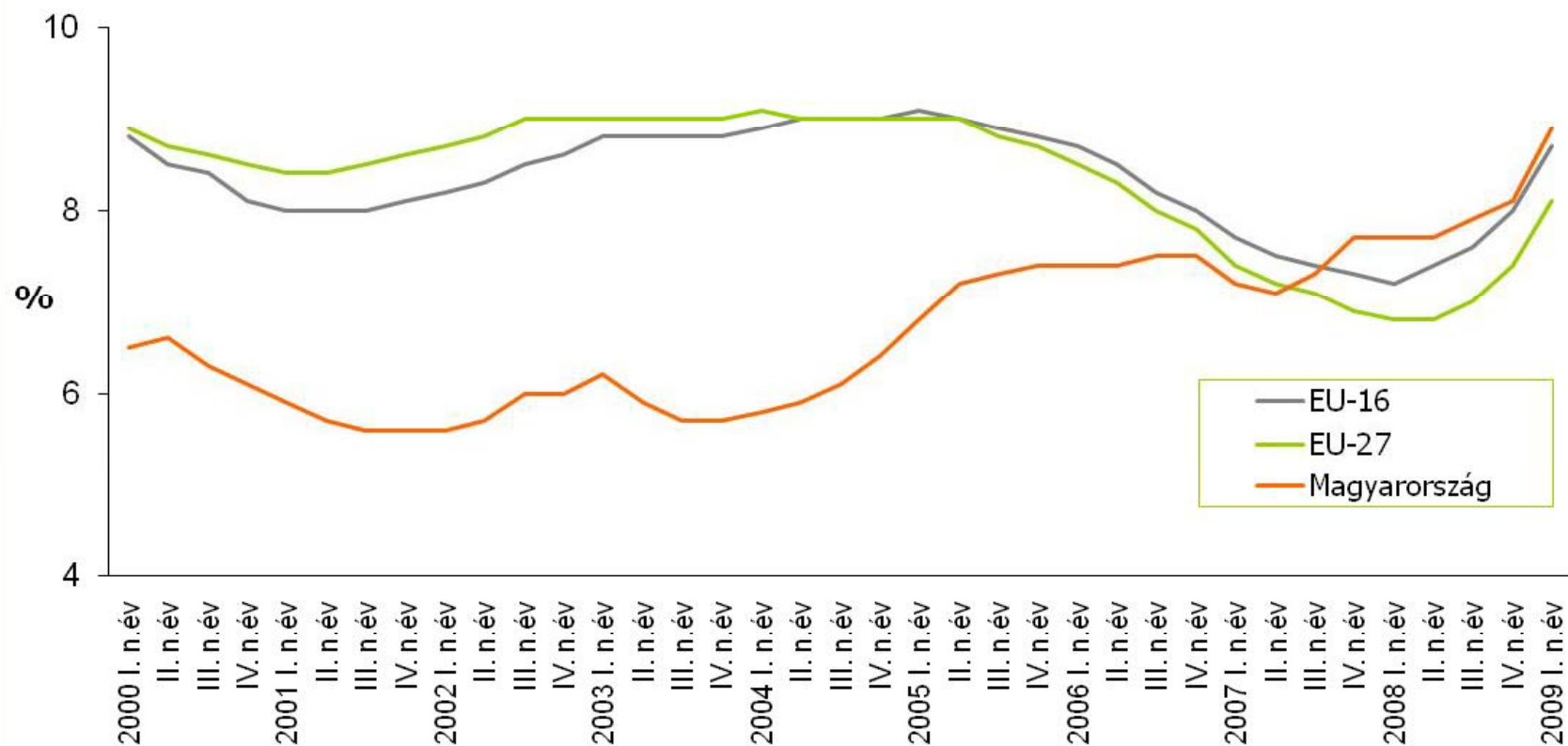
Created by Markers - Forrás: Portfolio

A GDP szezonálisan és naptárhatással kiigazított volumenváltozása, 2000-2009 (előző év azonos időszaka = 100%)

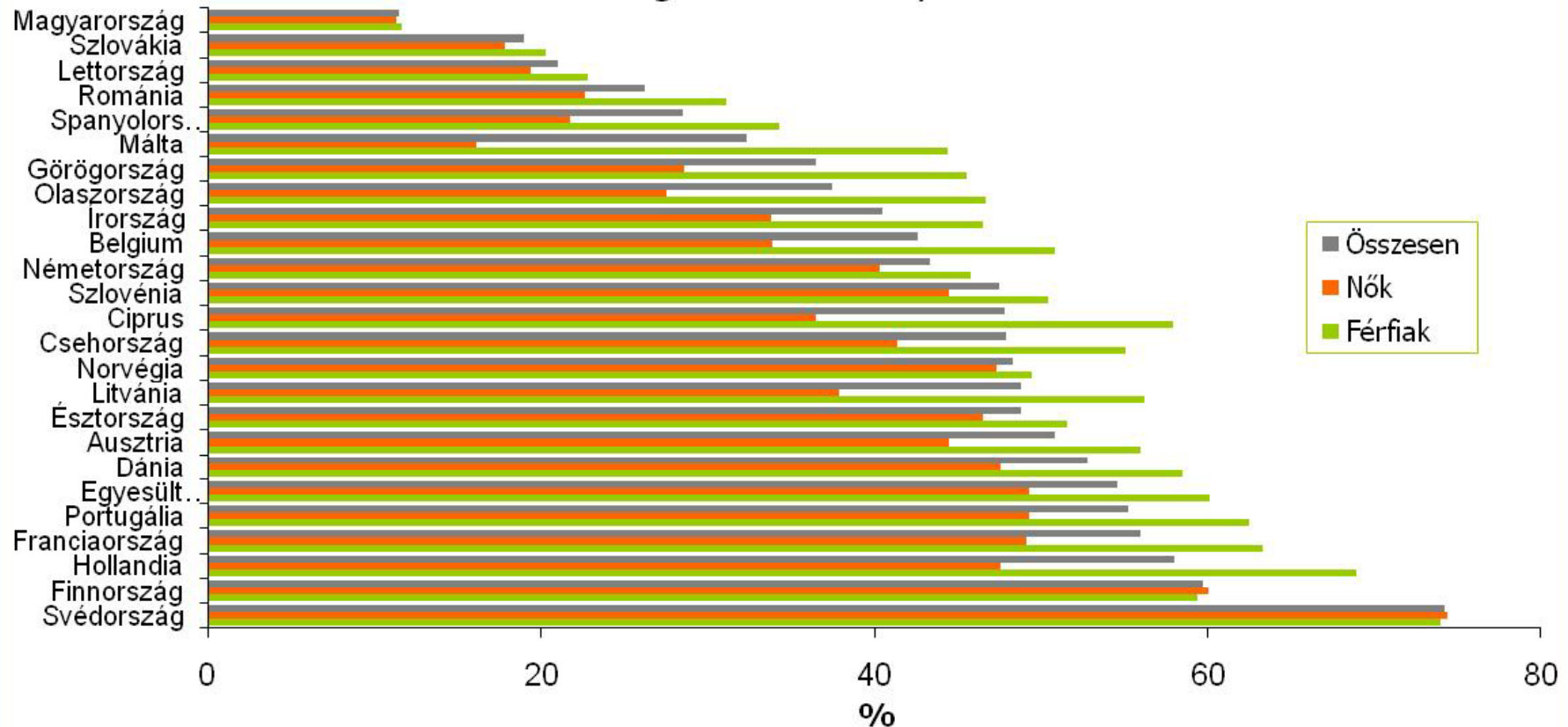
Szezonálisan kiigazított munkanélküliségi ráta, 2000-2009

A FOGYATÉKKAL ÉLŐ ÉS A NEM FOGYATÉKKAL ÉLŐK GAZDASÁGI AKTIVITÁSA MAGYARORSZÁGON

Gazdasági aktivitás	Fogyatékos népesség	Nem fogyatékos népesség	Teljes népesség
Foglalkoztatott	9,0%	37,8%	36,2%
Munkanélküli	2,0%	4,2%	4,1%
Inaktív kereső	76,7%	29,8%	32,4%
Eltartott	12,2%	28,2%	27,3%

Foglalkoztatottsági arány a megváltozott munkaképességű dolgozók körében, 2002

A FOGYATÉKOS/MEGVÁLTOZOTT MUNKAKÉPESSÉGŰ SZEMÉLYEK
FOGLALKOZTATÁSÁVAL ÉS AZ AZZAL KAPCSOLATOS MUNKÁLTATÓI
ATTITÚDOK, VÉLEMÉNYEK MÉRÉSÉVEL KAPCSOLATOS MAGYARORSZÁGI
MÉRÉSI KÍSÉRLETEK...

(NAGYVÁLLALATI SZERVEZETKUTATÁSOK)

	I. Hullám	II. Hullám	III. Hullám
Adatfelvétel időpontja	2000 nov. – 2001 jan.	2007 jún. – szept.	2009 ápr. – jún.
Minta elemszám	N=138	N=140	N=115
Adatfelvétel módja	Postai levél, PAPI, str. interjú, fókuszcsoport	CAWI, PAPI, str. interjú, fókuszcsoport	CAWI (kieg. attitúd blokk - MAS)
Alapsokaság	TOP 200	TOP 500	TOP 500

- *A nagyvállalati empirikus kutatás gyökerei (2000-2003)*

Keszi Roland – Komáromi Róbert – Könczei György (2003): A TOP 200 foglalkoztatási gyakorlatáról. In: Munkaügyi Szemle. 47/II; 2003. November;

Keszi Roland – Komáromi Róbert – Könczei György (2002a): Fogyatékos és megváltozott munkaképességű munkavállalók a 200 legnagyobb hazai vállalatnál In: Munkaügyi Szemle; XLVI/12. 2002/December

Keszi Roland – Komáromi Róbert – Könczei György (2002b): Fogyatékossággal élő és megváltozott munkaképességű munkavállalók foglalkoztatásának néhány jellegzetessége a 200 legnagyobb hazai vállalatnál. In: Szociális Munka; XIV/4. 2002/ Október-December

Keszi, Roland (2003): Outplacement System Within the Company – A Case Study On Corporate Social Responsibility. Előadás: Conference On Socially Responsible Enterprise Restructuring. Organised by ILO (International Labour Organisation) Athens, Greece, 3rd - 4th April 2003

- *A teljes kutatás felépítése*

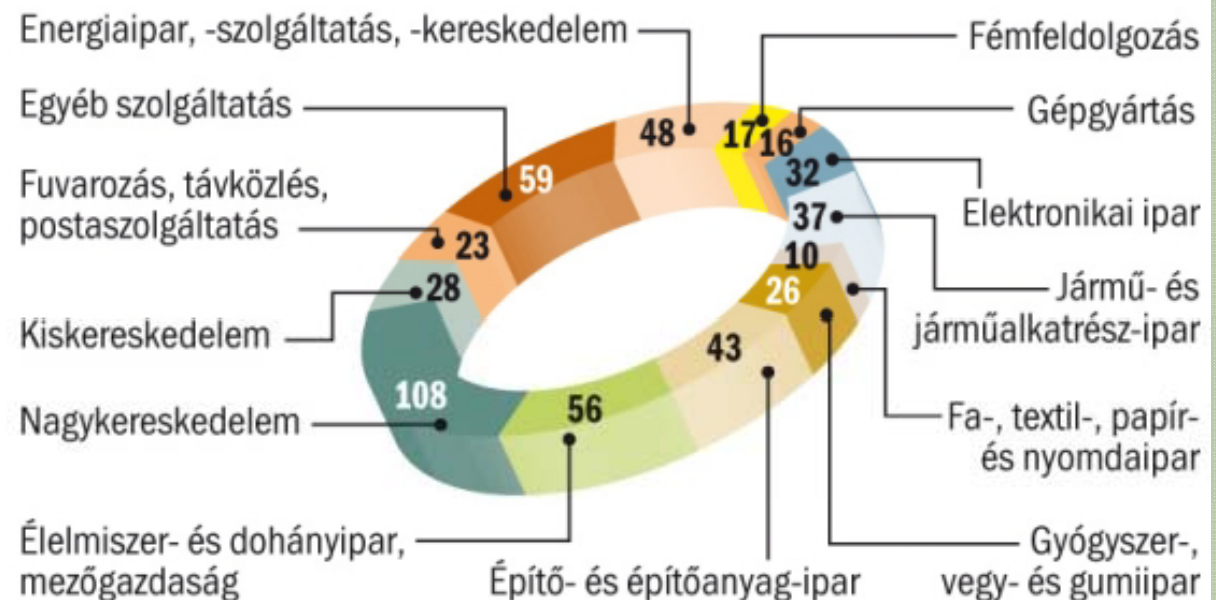
- TOP 500 survey (N=115-140, V=243(+MAS...2009); ipari telj. 85%, min. 9MrD árbev.)
- Magyar nagyvállalati esettanulmányok
- Nemzetközi vállalati „best practice” elemzés
- Fókuszcsoport elemzés: Álláskeresés és munkavégzés tapasztalatai

- *Az empirikus kutatás témakörei és longitudinális szempontjai (2001, 2007, 2009)*

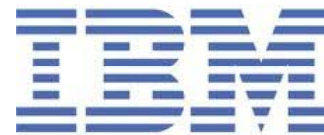
- Általános HR gyakorlat (2001, 2007, 2009)
- A megváltozott munkaképességű személyek foglalkoztatása (2001, 2007, 2009)
- +
- Vezetői attitűdök (MAS) - 2009

AZ ALAPSOKASÁG ÖSSZETÉTELE REGIONÁLIS MEGOSZLÁS ÉS TEVÉKENYSÉGI SZEKTOR ALAPJÁN

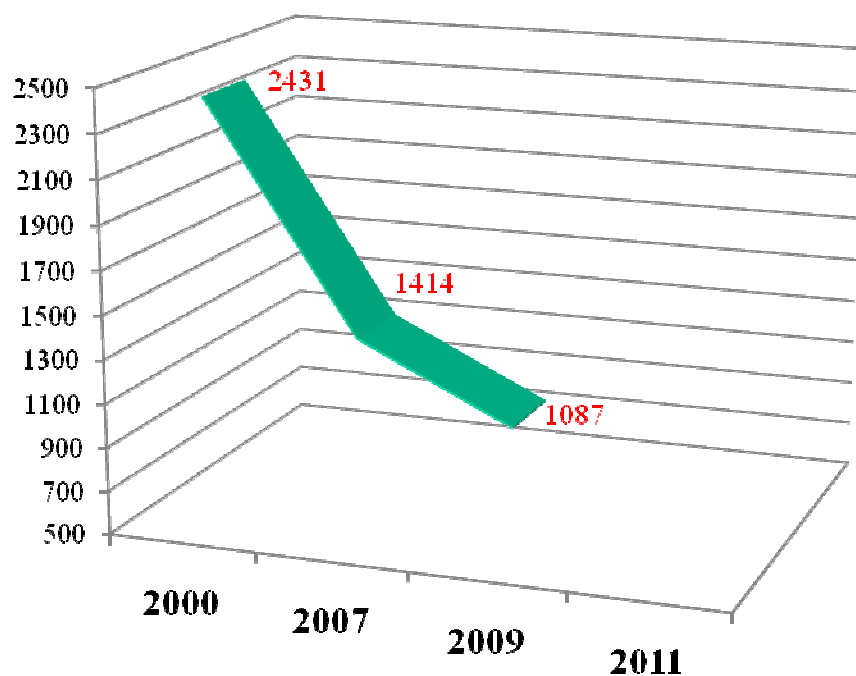

Szervezetelméleti kérdések (FDI, CSR, SOE) és néhány cég az alapsokaságból...

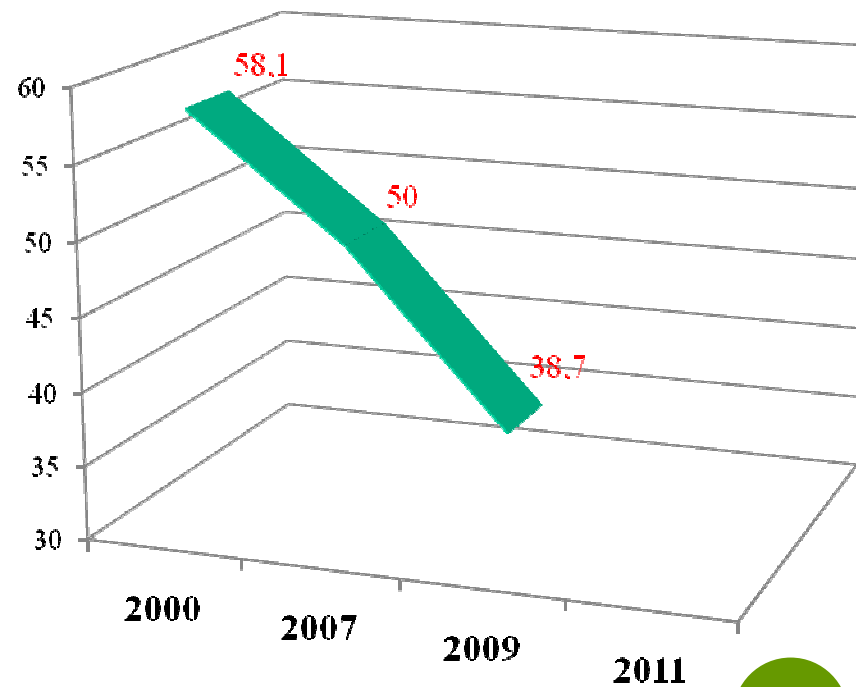

NAGYVÁLLALATI ADATOK – TOP200/TOP500 (2000-2009)

Teljes foglalkoztatotti létszám (fő)

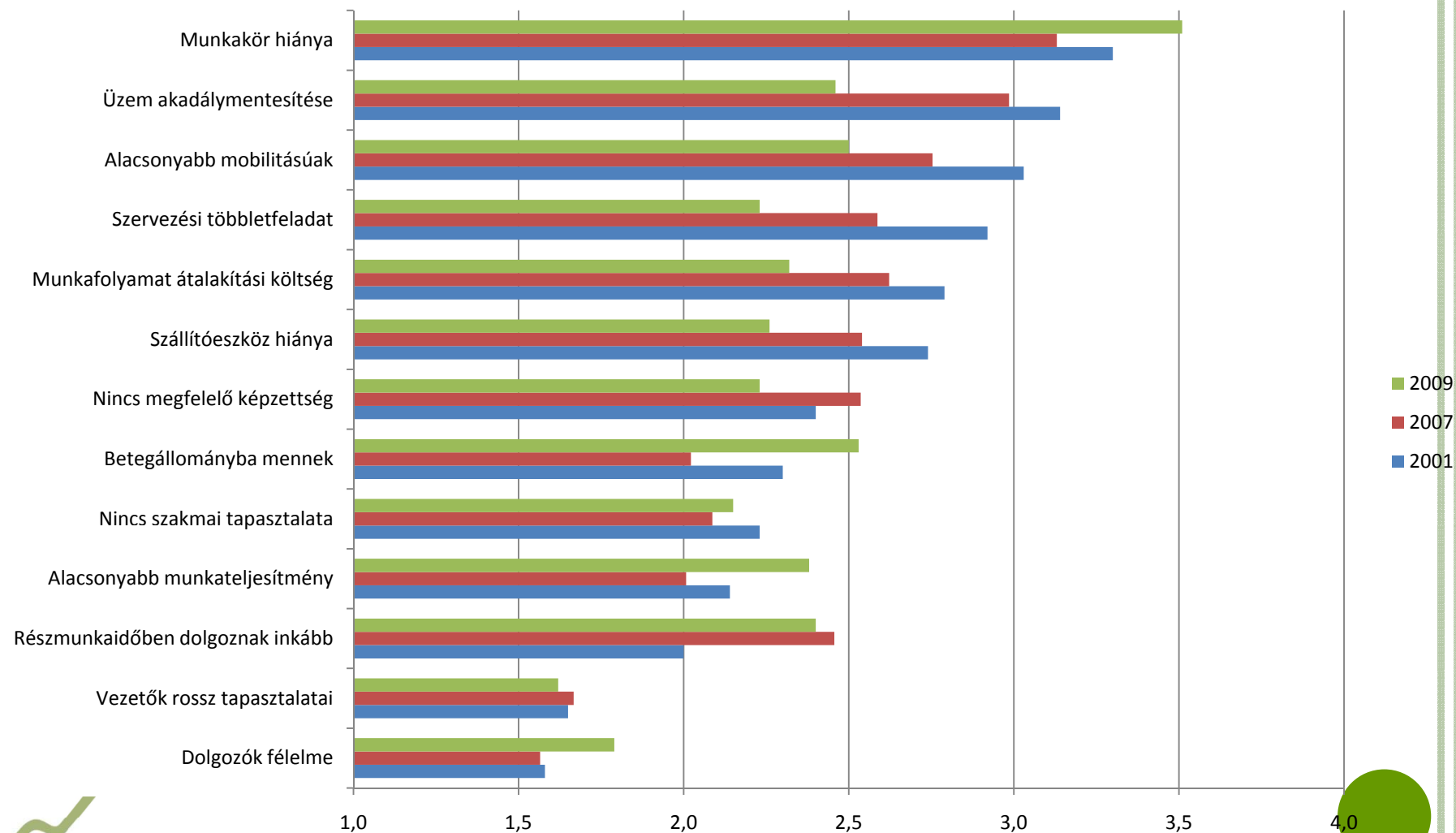

Megváltozott munkaképességű dolgozókat foglalkoztató cégek aránya (%)

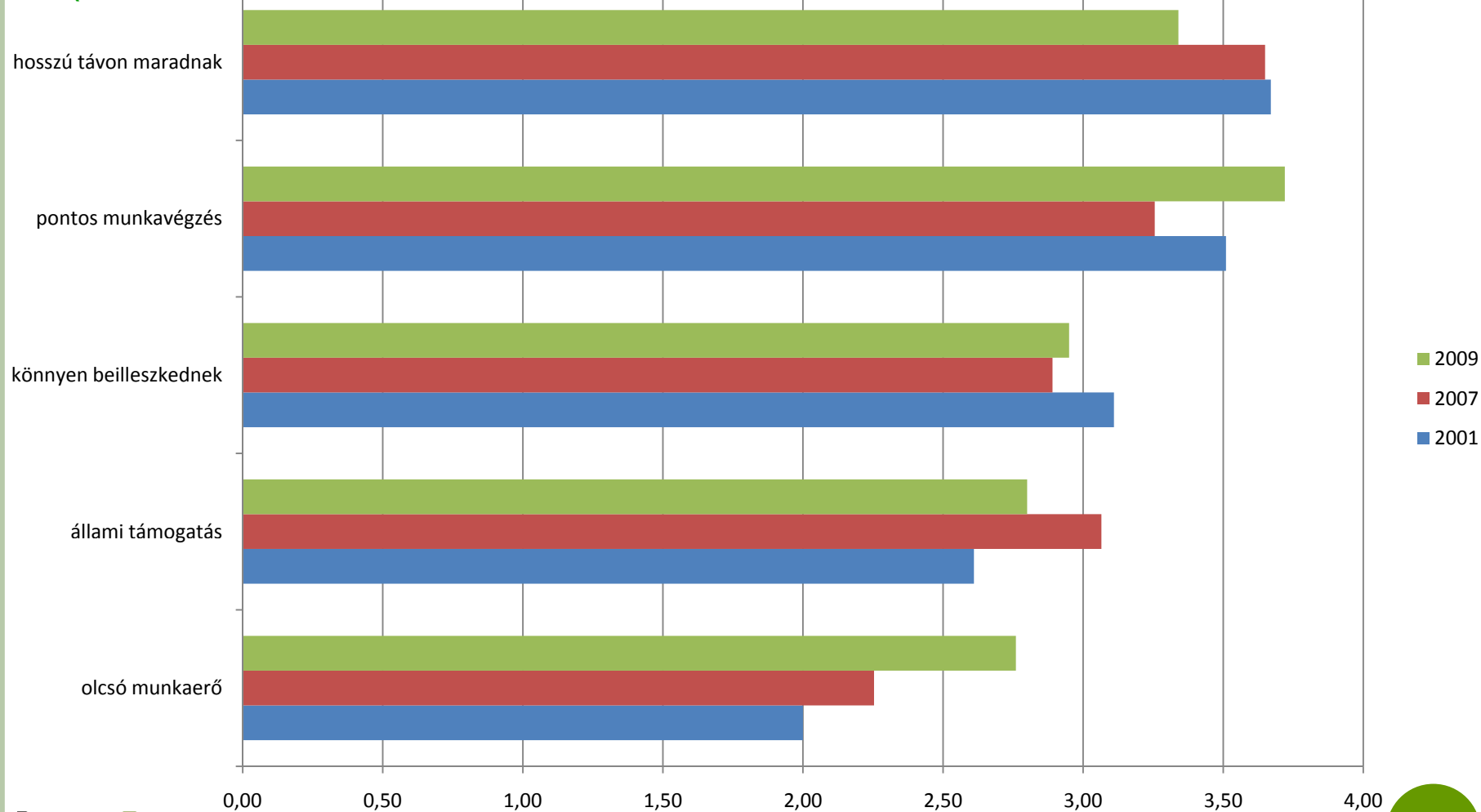
MEGVÁLTOZOTT MUNKAKÉPESSÉGŰ DOLGOZÓK FOGLALKOZTATÁSÁNAK PROBLÉMÁI HR VEZETŐK VÉLEMÉNYE (2001, 2007, 2009)

(LIKERT SKÁLA ÁTLAGOK: 1 = EGYÁLTALÁN NEM ÉRT EGYET... 5 = TELJES MÉRTÉKBEN EGYETÉRT)

MEGVÁLTOZOTT MUNKAKEPESSÉGŰ DOLGOZÓK FOGLALKOZTATÁSÁNAK ELŐNYEI HR VEZETŐK VÉLEMÉNYE (2001, 2007, 2009)

(LIKERT SKÁLA ÁTLAGOK: 1=EGYÁLTALÁN NEM ÉRT EGYET...5=TELJES MÉRTÉKBEN)

Attitűd mérési eszközök történeti áttekintése

	Eszköz & Szerző	skála fokozat - itemek	itemskála leírása	Megbízhatóság teszt
1966	ATDP (Attitudes Toward Disabled Persons) - Yuker et al	-3 → +3 - szemantikus differenciál Pszichoszociális fogyatékossgal élőkkel szembeni általános attitűdskála – 30 item	Dimenzió nélküli skála	Teszt, újrateeszt
1967	DFS-G (Disability Factor Scale) – Schiller et al	1 → 6 – 69 item	7 alskálából összetvődő	Cronbach α 0,73-0,87
1970	DSDS (Disability Social Distances Scale) – Tringo	9 fokozatú Bogardus skála- 1 item	Dimenzió nélküli skála 21-féle fogyatékossgai típust hierarchizál.	Cronbach α 0,95-0,98
1980	A-Scale (Acceptance Scale) – Voeltz	3 fokozatú elfogadás minőség – 22 – 37 item (különbféle változatai léteznek)	Sokdimenziós skála, 4 alskálával. Testi fogyatékossgal élőkkel szembeni attitűdöt mér, integrált osztályokban tanuló diákokkal vették fel.	Cronbach α 0,77-0,82
1982	SADP (Scale of Attitudes Toward Disabled Persons) – Antonak	-3 → +3 - szemantikus differenciál 24 -item	Sokdimenziós skála, 3 alskálával (optimizmus-emberi jogok; viselkedési tévképzetek; Pesszimizmus-reménytelenség).	Cronbach α 0,74-0,91
1982	DSRS (Disability Social Relationship Scale) – Grand, Bernier & Strohmer	I/H 18 item	Sokdimenziós skála (CP, epilepszia, végtag hiány, vakság)	Cronbach α 0,86-0,95
1988	IDS (Issues in Disability Scale) – Makes et al	7 fokú Likert 20 item	Sokdimenziós skála, 6 alskálával	Cronbach α 0,86
1992	IDP (Interaction with Disabled Persons) Gething & Wheeler	6 fokú Likert 20 item	Sokdimenziós skála, 6 alskálával	Cronbach α 0,54-0,86

A MAS-skála (Findler et al. 2007)

Érzelmek

1. feszültség
2. stressz
3. tehetetlenség
4. idegesség
5. szégyen
6. ellazulás
7. higgadtság
8. nyugalom
9. lehangoltság
10. félelem
11. rosszkedv
12. bűntudat
13. féltékenység
14. szánsalom
15. undor
16. éberség

Gondolatok

17. Érdekes személynek tűnik.
18. Ezzel az emberrel minden rendben van.
19. Ez az ember igazán jól elboldogul az életben.
20. Barátságosnak tűnik.
21. Szeretek új embereket megismerni.
22. Örül, hogy megismerhet.
23. Tudok vele olyan dolgokról beszélgetni, amelyek mindkettőnknek érdekelnek.
24. Olyan körülményeket tudok teremteni, amelyben kényelmesen érzi magát.
25. Miért nem ismerem meg őt jobban?
26. Értékelni fogja, ha beszélgetést kezdeményezek vele.

Viselkedés

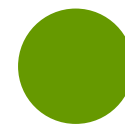
27. elhúzóadás
28. felállás és távozás
29. újságolvasás vagy telefonálás
30. korábbi tevékenység folytatása
31. a távozás ürügyének keresése
32. átülés egy másik asztalhoz
33. beszélgetés kezdeményezése, ha ő nem teszi meg az első lépést
34. beszélgetés indítása

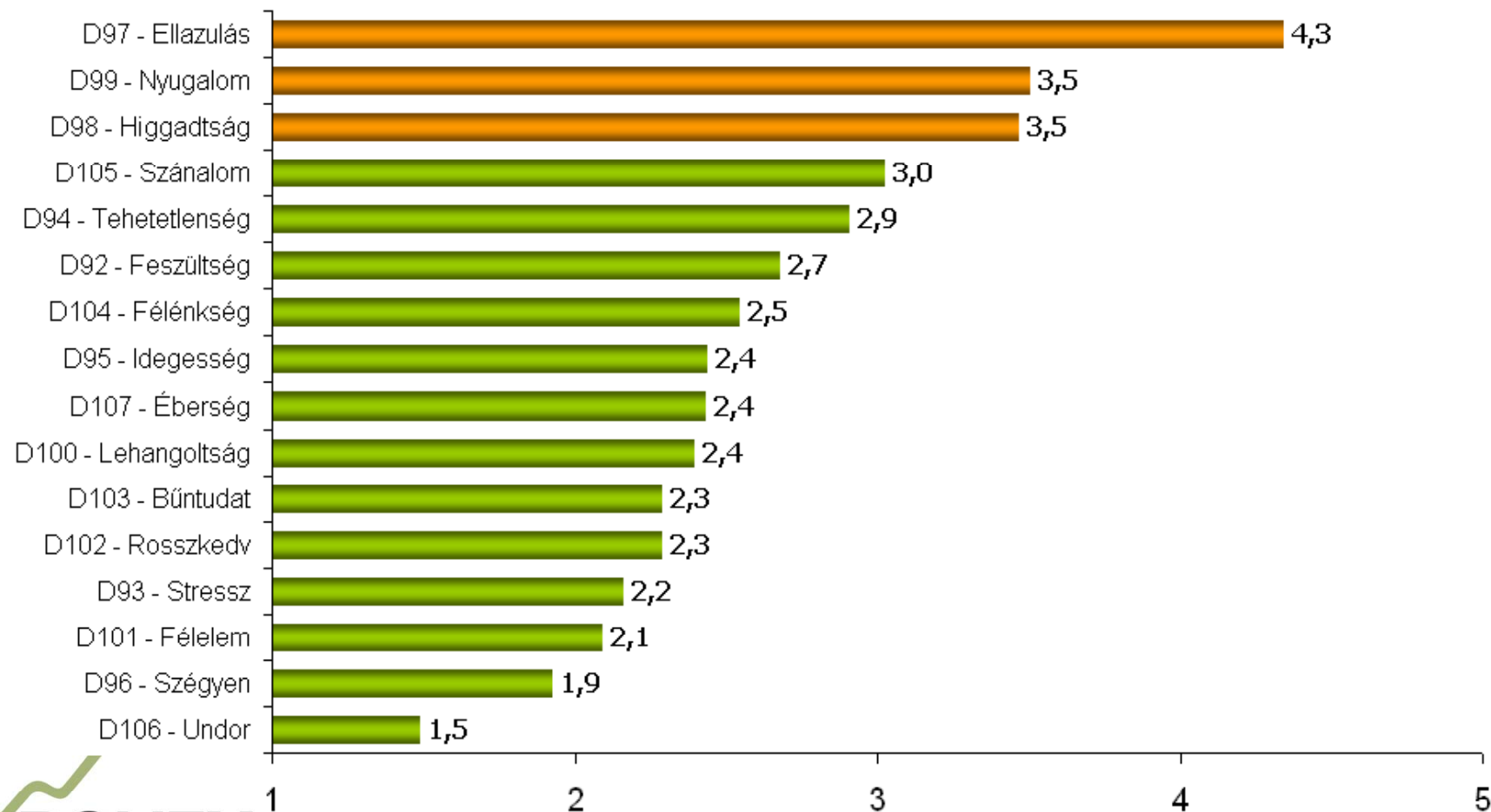
Munkahelyi környezetre adaptált MAS-skála

Képzelse el a következő szituációt! Egy átlagos munkavállaló, aki nemrég jött a céghez, az egyik délután az irodaház kávézójában beszélget a közvetlen munkatársaival. Néhány perc múlva csatlakozik a társasághoz egy kerekesszékes személy, akit a munkavállaló még nem ismer. Nem sokkal azután, hogy bemutatatták őket egymásnak, a többiek hazaindulnak, csak a munkavállaló és a kerekesszékes személy marad az asztalnál. A munkavállalónak negyed óra múlva indul a vonata. Próbálja meg elképzelni a szituációt!

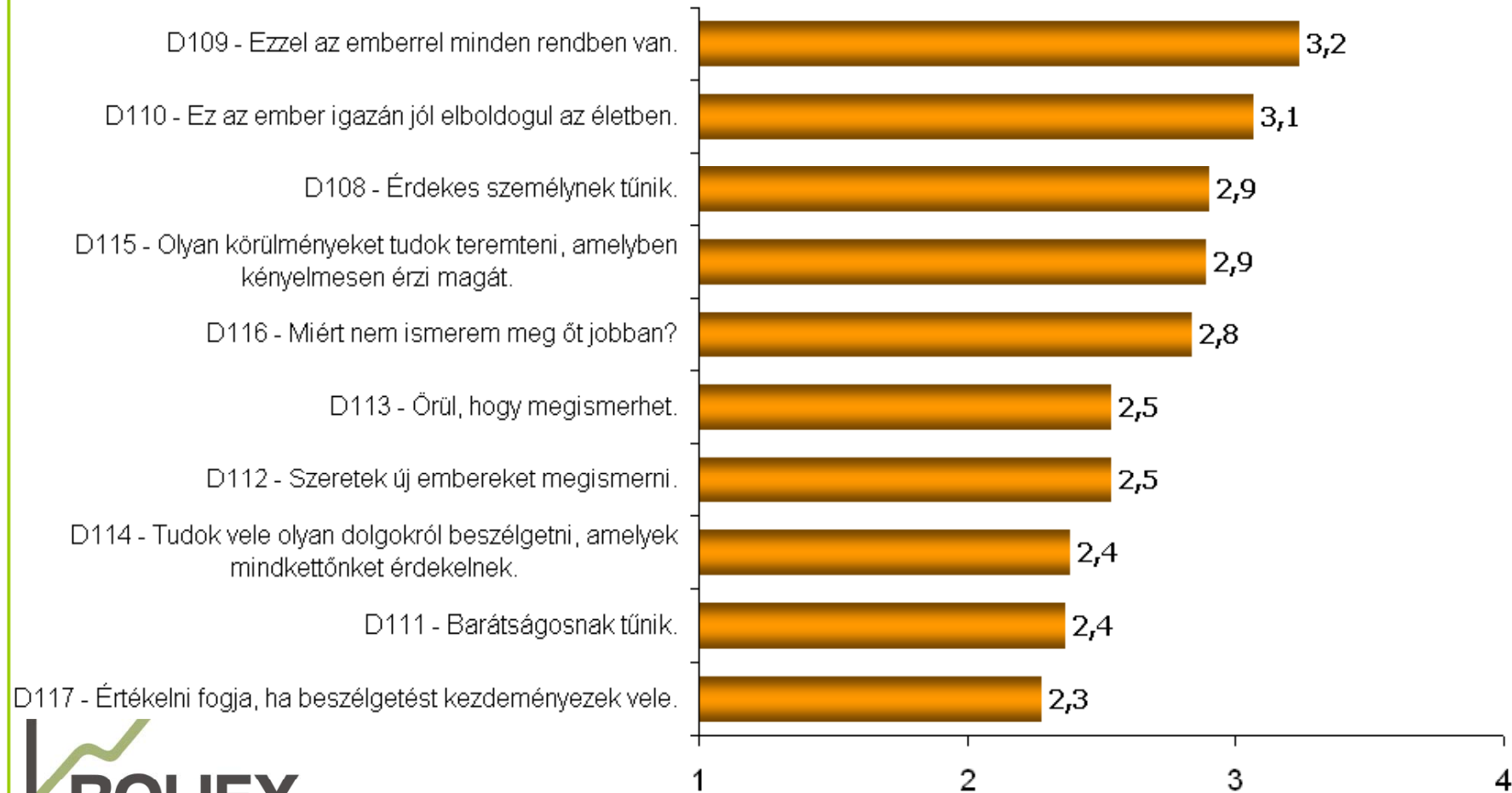
ÉRZELMEK (affektív dimenzió)

Likert-skála átlagai

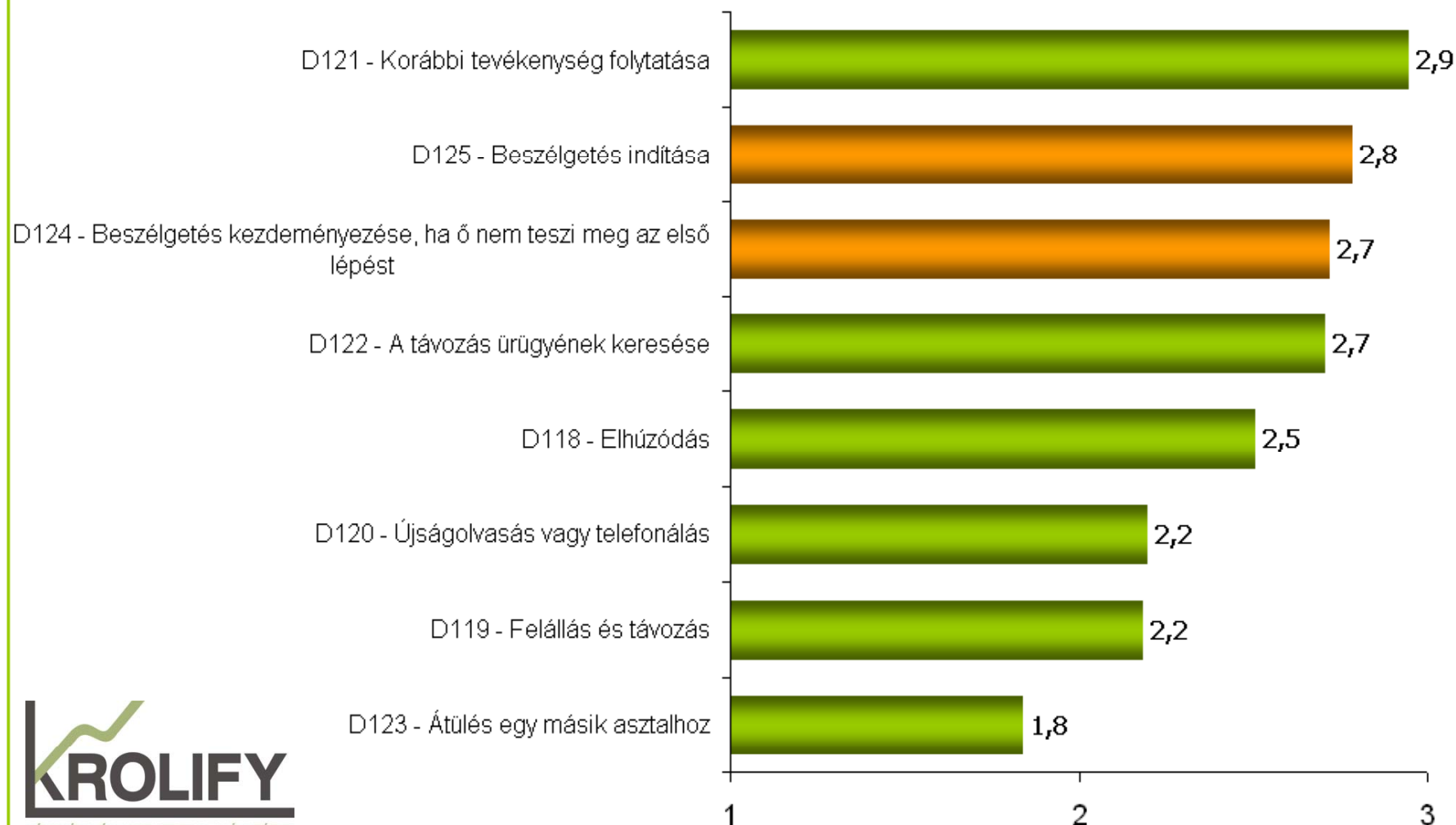
GONDOLATOK (kognitív dimenzió)

Likert-skála átlagai

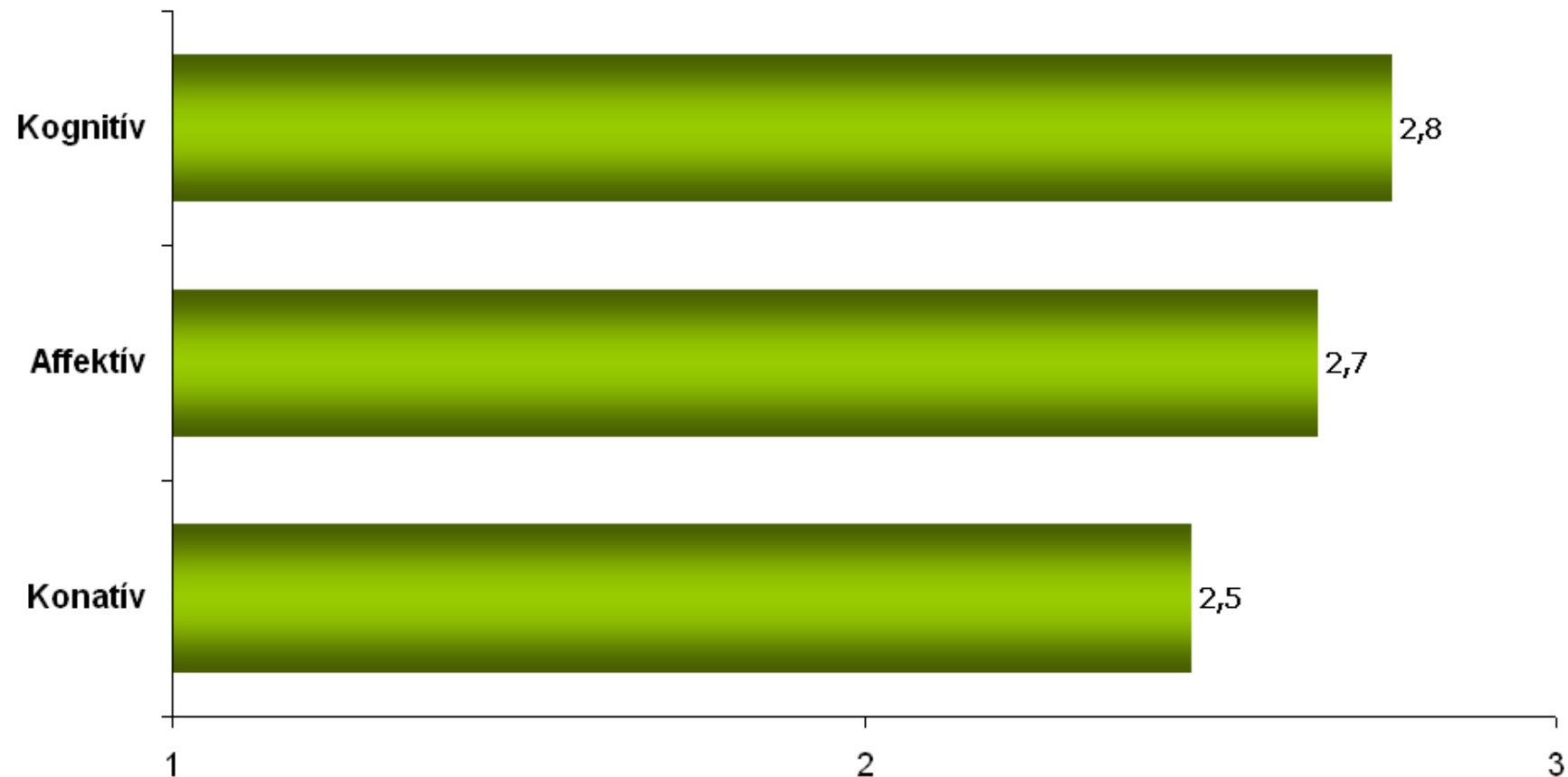
VISELKEDÉS (konatív dimenzió)

Likert-skála átlagai

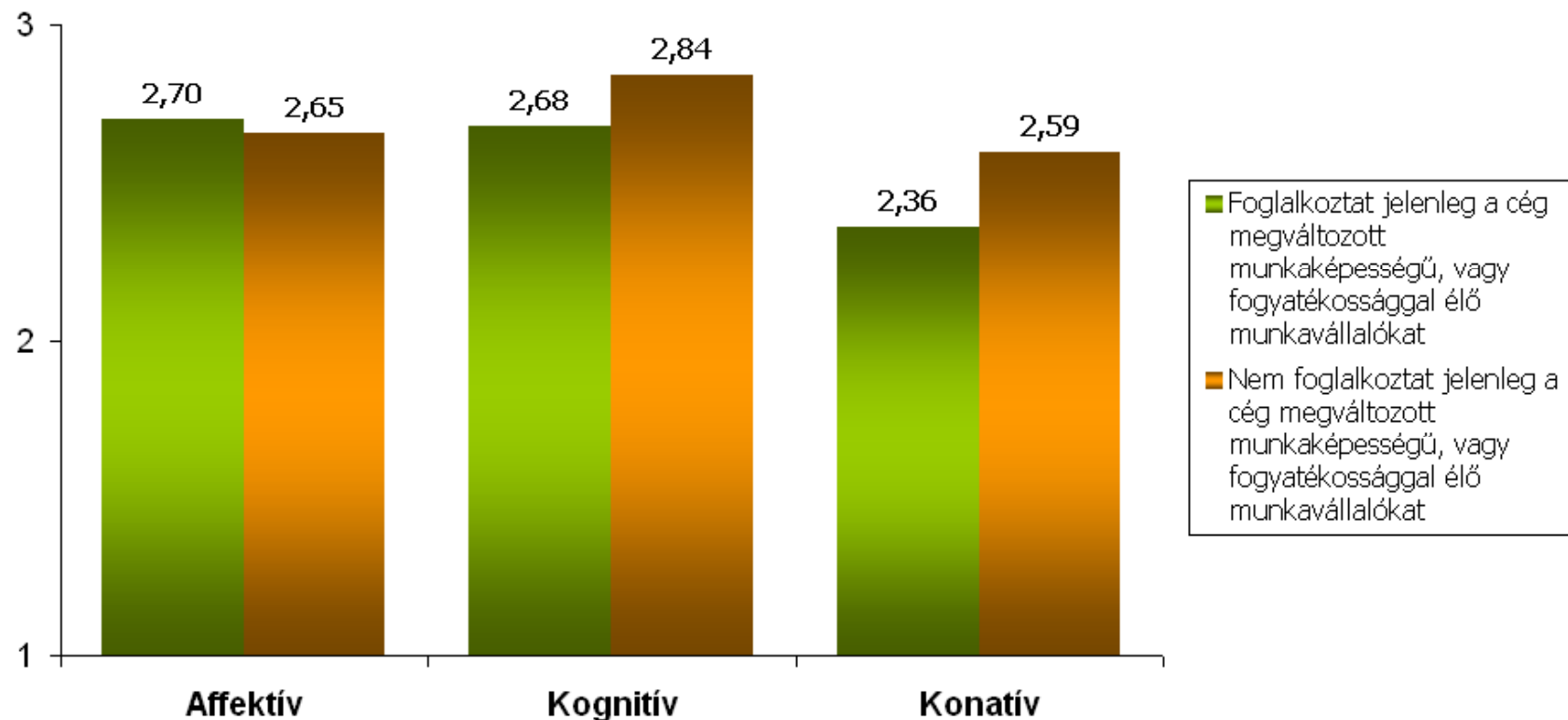
ATTITÜDKOMPONENSEK INTENZITÁSA

Likert-skála átlagai

ATTITÚDKOMPONENSEK INTENZITÁSA

Likert-skála átlagai megváltozott munkaképességű munkavállaló foglalkoztatása szerint

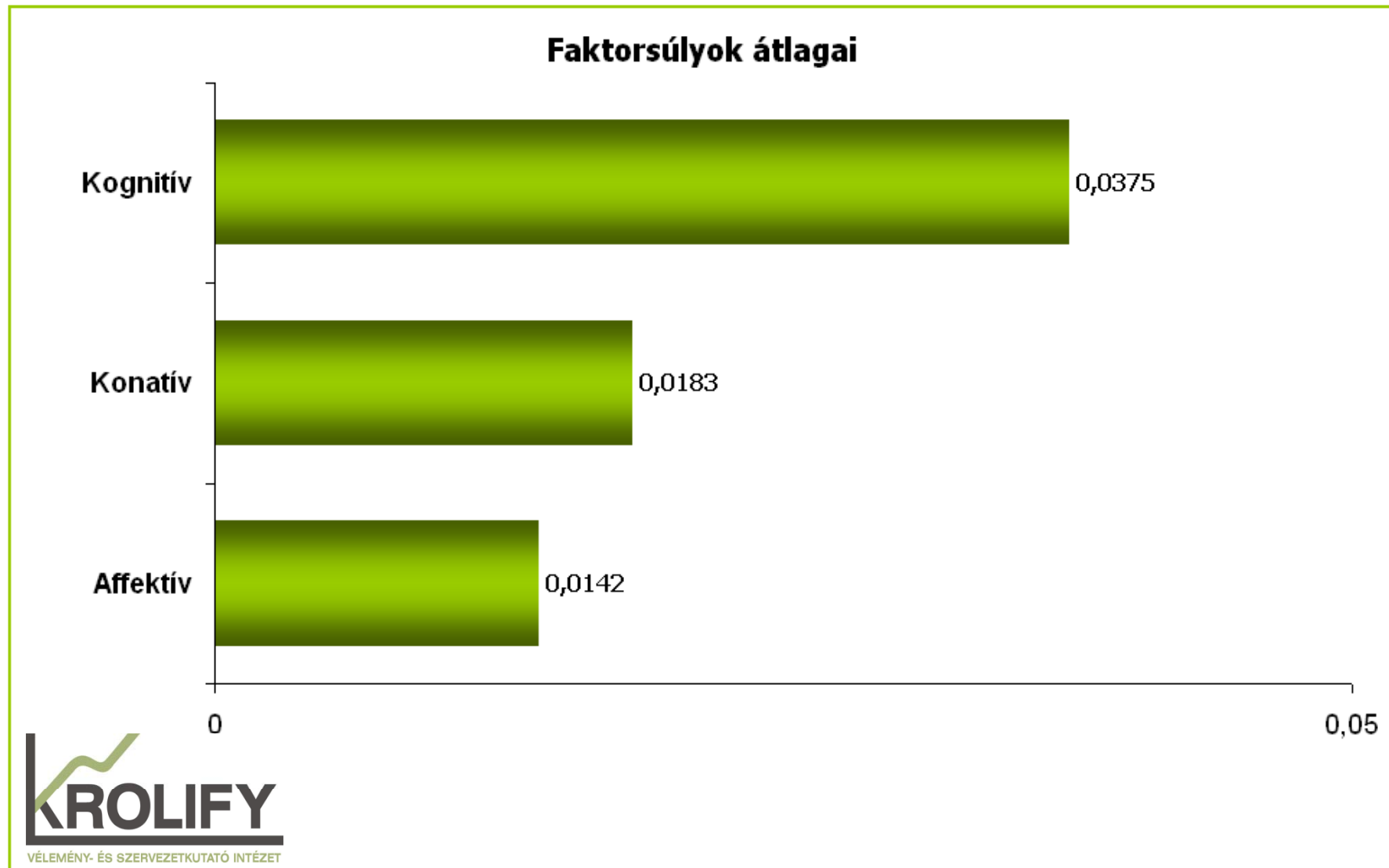

FAKTORELEMZÉS

	Affektív	Kognitív	Konatív
D93 - Stressz	0,53	-0,13	0,09
D94 - Tehetetlenség	0,49	-0,13	0,14
D96 - Szégyen	0,76	-0,14	0,24
D100 - Lehangoltság	0,68	-0,14	0,19
D101 - Félelem	0,77	-0,10	0,17
D102 - Rosszkedv	0,88	-0,06	0,11
D103 - Bűntudat	0,74	-0,17	0,05
D111 - Barátságosnak tűnik.	-0,22	0,69	0,17
D113 - Örül, hogy megismerhet.	-0,19	0,72	0,17
D114 - Tudok vele olyan dolgokról beszélgetni, amelyek mindkettőnket érdekelnek.	-0,07	0,78	0,06
D115 - Olyan körülményeket tudok teremteni, amelyben kényelmesen érzi magát.	-0,05	0,72	0,12
D116 - Miért nem ismerem meg őt jobban?	-0,19	0,62	0,09
D117 - Értékelni fogja, ha beszélgetést kezdeményezek vele.	-0,11	0,67	-0,02
D118 - Elhúzódás	0,13	0,22	0,81
D119 - Felállás és távozás	0,11	0,16	0,88
D120 - Újságolvasás vagy telefonálás	0,19	-0,01	0,75
D122 - A távozás ürügyének keresése	0,23	0,18	0,74
D123 - Átülés egy másik asztalhoz	0,21	0,06	0,69

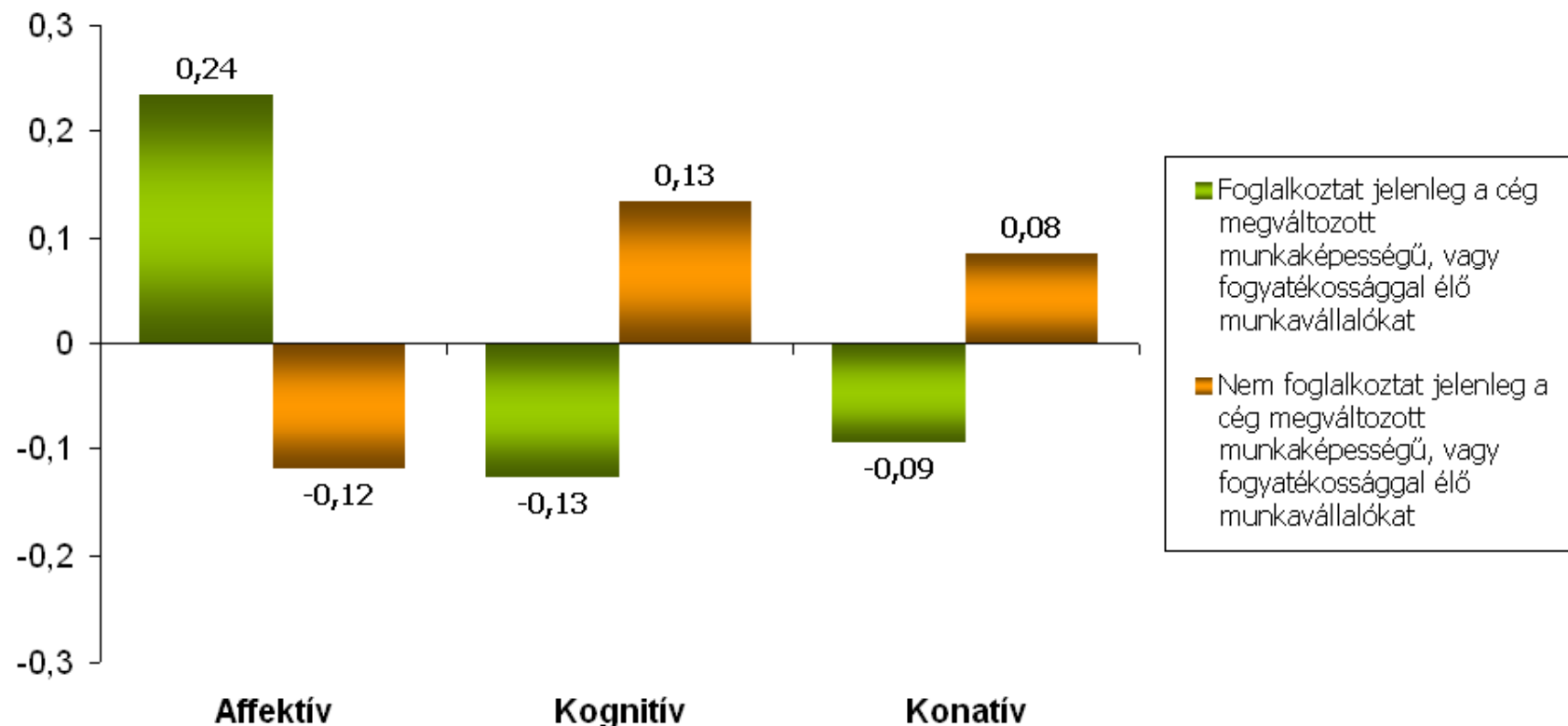

ATTITÜDKOMPONENSEK INTENZITÁSA

ATTITÜDKOMPONENSEK INTENZITÁSA

Faktorsúlyok átlagai megváltozott munkaképességű munkavállaló foglalkoztatása szerint

**KÖSZÖNJÜK A MEGTISZTELŐ
FIGYELMÜKET!**

**KESZI ROLAND
PAPP GERGŐ**

